

ዳኞች፡-አልማው ወሌ

ሙስጠፋ አህመድ

አብርሃ መሰለ

ጳውሎስ አርሺሶ

ሠናይት አድነው

አመልካች፡- የሲዳሞ ተራ ህንጻ ስራ አክሲዮን ማህበር - ጠበቃ ሰላም ተሾመ ቀረቡ

ተጠሪ፡- ወ/ሮ አብረኸት ሀብተእገጊ ተማኑ ወራሾቻች

1. አቶ ሚካኤል አብርሃ	}	ተወካይ
በርሄ
ፀጋዬ
ቀረቡ
2. አቶ ሳሙኤል አብርሃ		
3. አቶ ጴጥሮስ አብርሃ		
4. ወ/ሮ ሳባ አብርሃ		
5. ወ/ሮ ሄለን አብርሃ		
6. ወ/ሮ ፀጉ አብርሃ		
7. ወ/ሮ ዘውዲቱ አብርሃ		
8. ወ/ሮ አይዳ አብርሃ		
9. አቶ ጳውሎስ አብርሃ		

በዚህ መዝገቡ የቀረበው የአመልካች የሠበር አቤቱታ እና በሰ/መ/ቁጥር 120709 የቀረበው የተጠሪዎች የሠበር አቤቱታ መነሻቸው በስር ፍርድ ቤትም ሆነ በፌዴራሉ ከፍተኛ ፍርድ ቤትም አንድ ላይ በተካሄዱ የክርክር መዛግብት በመሆኑ መዛግብቱን በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁጥር 11 መሰረት በማጣመር መርምረን ተከታዩን ወስነናል። ተሰጥቷል።

ፍ ር ድ

ጉዳዩ የአክሲዮን ብዛት ከፍ ብሎ እንዲመዘገብ የቀረበውን ክስ መነሻ አድርጎ የተደረገን ክርክር የሚመለከት ሲሆን ክርክሩ የተጀመረው የአሁኑ ተጠሪዎች አውራሽ በፌዴራሉ መጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት ሚያዝያ 29 ቀን 2005 ዓ/ም በአመልካች ማህበር ላይ በመሰረቱት ክስ መነሻ ነው። የክሱ ይዘትም፡- በጥቅምት 22 ቀን 1993 ዓ/ም ከሌሎች 27 ሰዎች ጋር በመሆን በአመልካች ማህበር ውስጥ በመስራችነት የተደራጁ መሆኑን፤ በመስራች አባልነታቸውም 4 ሺር በመግዛት ለእያንዳንዱ ብር 50,000.00 በጠቅላላው ብር 200,000.00 መክፈላቸውን፤ በተጨማሪም በጥቅምት 22 ቀን 1993 ዓ/ም በተካሄደው ጉባኤ በተወሰነው መሰረት ለህንጻው ግንባታ

የሚውል አባላቱ እንዲያዋጡ በተወሰነው መሰረት ብር 100,000.00 መክፈላቸውን፣ ይህን በተጨማሪ የተከፈለውን ብር 100,000.00 በተመለከተ በቃለ ጉባኤው እንደተገለጸው ላዋጡት አባላት በአክሲዮን ግዥ እንደሚታሰብላቸው መመልከቱን፣ በዚህ መሰረትም ከሳሽ በድምሩ 6 የአክሲዮን፣ ዋጋቸውን ብር 300,000.00 ከፍለው እያለ መብታቸውን በሚጎዳ አካላትን የአክሲዮን ብዛቱ አራት አክሲዮን ብቻ ሁኖ ተመዝግቦ እንደሚገኝ፣ በሌላ በኩልም የአክሲዮን ድልድልን በተመለከተ ከሳሽ የ6 አክሲዮን ዋጋ ብር 300,000.00 በመክፈል መስራች አባል መሆን የሚገባቸው መሆኑ እንደተጠበቀ የአክሲዮን ማህበሩ አባላት በሕጉ በሼራቸው መጠን እኩል ድርሻ እንዳላቸው የተመለከተ ቢሆንም መንግስት ለተከሳሽ ማህበር በሰጠው የግንባታ ቦታ ሰፋሪ የነበሩት ሰዎችም በአባልነት እንዲካተቱ በተወሰነው መሰረት 81 አባላት እንዲኖሩት መደረጉን፣ ይሁን እንጂ ነባር መስራች አባላት የሼር መጠን በተጨማሪ አክሲዮን የማግኘት መብት እንዳላቸው በሕጉ ተቀመጦ የተጨማሪ አክሲዮን ድርሻ ድልድል በምን መልኩ እንደተከናወነ ሳይታወቅ ቀደም ሲል አንደ፣ሁለት እና ሶስት የአክሲዮን ድርሻ የነበራቸው በአሁኑ ወቅት ባለ 8 እና 10 ባለአክሲዮን እንዲሆኑ መደረጉን፣ በዚህም መሰረት ወደ 13 የሚሆኑ አባላት ከ8-20 አክሲዮን እንዲኖራቸው መደረጉን፣ ይህም አዲስ ገቢዎችና ነባር አባላትን የሚመለከት መሆኑን፣ በመሆኑም ከሳሽ በመስራች አባልነታቸውና በከፈሉት የ6 አክሲዮን ዋጋ የ6 አክሲዮን ድርሻ ሲገባቸው አራት አክሲዮን ብቻ እንዲኖራቸው በማድረግና ከአዲስ አክሲዮኖች በተጨማሪ አክሲዮን ሲሰጣቸው ሲገባ ባልታወቀና ከመተዳደሪያው ደንቡ ውጪ በተከናወነ የአክሲዮን ድልድል ተከሳሽ ማኅበር የከሳሽን መብት መንፈጉን፣ የተከናወነው የአክሲዮን ድልድል ተገቢ እንዳልሆነ በመግለፅ ከሌሎች አምስት አባላት ጋር በመሆን ለማህበሩ ቦርድ ባቀረቡት ጥያቄ መሰረት በ12/02/2005 ዓ/ም በተጻፈ ደብዳቤ በተሰጠ መልስም በመስከረም 2004 ዓ/ም በሰነዶች ምዝገባና ማረጋገጫ ጽ/ቤት ለፊርማ የቀረበው ቃለ ጉባኤ በጉዳዩ ላይ በ13/08/2004 ዓ/ም ተወያይተንበታል በሚል እምነት በቅን ልቦና የተደረገ ሲሆን ቅሬታ ካስከተለ ግን ቀሪ ሆኖ ለጠቅላላ ጉባኤ ውሳኔ እንደሚቀርብ ገልፀው በደብዳቤ መልስ የሰጧቸው ቢሆንም በዚህ ደብዳቤ መሰረት የተወሰደ ማስተካከያ እርምጃ የሌለ መሆኑንና የማህበሩ አባላት በሰነዶች ምዝገባና ማረጋገጫ ጽ/ቤት በመቅረብ የአባልነት ፊርማቸውን እንዲያኖሩ በተነገረው መሰረት ለመፈረም በቦታው ሲሄዱም የአባላቱ ቁጥር በጉባኤው በተነገረው መሰረት 81 አባላት ሳይሆን 89 ተብሎ ተዘርዘሮ መገኘቱን፣ ይህም ተጨማሪ 8 አባላት በምን መልኩ እንደተጨመሩ የማይታወቅ መሆኑን፣ ጉባኤው ያሳለፋቸው ውሳኔዎችና አዲስ አክሲዮን መጨመር እና ድልድሉን በተመለከተ የመተዳደሪያ ደንቡና የመመስረቻ ዕሁፍ አባላት በሚፈርሙበት ቦታ ከፊርማ ወረቀቱ ጋር አብሮ መቀመጥ እንዳለበትና ከፈለጉ ፊርማቸውን የሚያኖሩ አባላት ይህንኑ ዕሁፍ እየተመለከቱ ተረድተው መፈረም እንዳላባቸው በሕጉ ተደንግጎ እያለ እነዚህ ሰነዶችን ለማየት ጥያቄ ቢያቀርቡም ከፈለጋችሁ ፊርማችሁ ውጪ እንጂ አይሰጥም በማለታቸው የተወሰኑት አባላት

ሳይፈርሙ ለወጡ መቻላቸውንና በዚህ የማህበሩ ድርጊትም የከላሽ መብት መነፋትን እንዲሁም ሌሎች አባላት በማወቅም ሆነ ባለማወቅ የፈረሙትን ሰነድ ተከላሽ ማኅበር ለማዕደቅ በዝግጅት ላይ እንደሚገኝ ዘርዘረው ከላሽ የተከላሽ ማህበር መስራች አባል በመሆን የከፈሉት የስድስት አክሲዮን ዋጋ ብር 300,000.00 ታሳቢ ተደርጎ ተጨማሪ የ14 አክሲዮን ዋጋ ከፍለው የ20 አክሲዮን ባለቤት እንዲሆን ይወሰንልኝ፤ የተከላሽ ማኅበር የመተዳደሪያ ደንብና የመመስረቻ ዕቅድ በዚህም መሰረት የሆነው የቃለ ጉባኤ ሰነድ የማንበብ መብታቸው እንዲከበርና ሰነዶቹ እንዲሰጧቸው፤ በተጨማሪ እንዲገቡ የተደረጉት 8 አዲስ አባላትም በምን ሁኔታ አባል እንደሆነ ተጠርቶ ውሳኔ እንዲሰጣቸው ዳኝነት መጠየቃቸውን የሚያሳይ ነው።

የአሁኑ አመልካች ለክሱ ግንቦት 21 ቀን 2005 ዓ/ም በሰጠው መከላከያ መልስም የመጀመሪያ ደረጃ መቃወሚያና የፍሬ ነገር ክርክሮችን አቅርቧል። በመጀመሪያ ደረጃ መቃወሚያነትም ክሱ በተፋጠነ ስነ ስርዓት ለመቅረብ በሕጉ የተመለከቱትን መመዘኛዎችን የማያሟላ መሆኑን፤ የማህበሩ አባላት 81 ሁኔታ እያለ 89 የተባለው በማስረጃ ያልተደገፈ መሆኑን፤ ከላሽ ከኢትዮጵያ ከወጡ ከ15 አመት በላይ የሆናቸው ከመሆኑም በላይ ኤርትራዊ ዜግነት እንዳላቸው ውክልና የሰጡት ኢትዮጵያ ኢምባሲ ሳይሆን ኢትዮጵያዊ ስም ካለው የአሜሪካን አዋዋይ ዘንድ ሆኖ ከዩ.ኤስ. ውጭ ጉዳይ በአሜሪካ የኢትዮጵያ ኢምባሲ መረጋገጡ ሁሉንም ነገር በወኪል የሚሰራ በመሆኑ በግለሰቧ ሁኔታ የተጣራ ባለመሆኑ ከላሽ ራሳቸው እንዲቀርቡ ወይም አሜሪካ አገር ኢትዮጵያ ኢምባሲ በአካል ቀርበው ለፍርድ ቤቱ ሪፖርት እንዲደረግ የሚሉትን ነጥቦችን አንስቶ ተከራክሯል። በፍሬ ነገር ደረጃ ደግሞ የተከላሽ ማህበርን ሕጋዊ አቋም አስመልክቶ ማህበሩ በ1992 ዓ/ም በሶስት ሰዎች ሲቋቋም የመርካቶ አካባቢ የመልሶ ማልማት ፕሮግራም ያልወጣ ስለመሆኑ ከላሽ በ1993 ዓ/ም ባለአክሲዮን ሲሆኑም ከላሽ ተጨማሪ አክሲዮን ያወጣ ስለመሆኑና ከዚህ በኋላ ግን በ18/06/99 ዓ/ም ማህበሩ የሊዝ ውል ተዋውሎ በ28/07/98 9430 ካ/ሜትር ቦታ ሲዳሞ ተራ አካባቢ በሊዝ ቦታ መግዛቱን፤ ይሁን እንጂ ከዚህ ቦታ ውስጥ ሌሎች በማህበርነት የተደራጀ ሶስት ማህበራት ለአዲስ አበባ አስተዳደር መሬት ልማትና አስተዳደር ቦርድ ባቀረቡት አቤቱታ መነሻነት የተወሰነው ቦታ ተቀንሶ ለሌሎች ማህበራት እንደተሠጠና ለእያንዳንዱ ማህበር በተሰጠው ቦታ ላይ የነበሩና በማህበር ያልተካተቱት ተነሿዎች በነበሩበት ቦታ በተደራጁት ማህበራት እንዲካተቱና ይህም ሲረጋገጥ ማህበራቱ የሊዝ ውሉን እንዲዋዋሉ መወሰኑን፤ ከላሽም በተከላሽ ማህበር ባለአክሲዮን ቢሆኑም የነበራቸውን ነገር ይዞታና የቤት ቁጥር መሰረት አድርገው በልጃቸው በአቶ ኤፍሬም አብርሃ ወ/ጊዩርጊስ ስም በሲኒማ ራስ ማህበር ውስጥ የተደራጁ መሆኑን፤ ይሁንና ማህበሩ ኃ.የተ.የግል ማህበር በመሆኑ ከላሽ ሌላ ማኅበር ውስጥ ስለተደራጁ ብቻ ከአባልነት ለማስወጣት ባለመቻሉ በባለአክሲዮንነታቸው እንዲቀጥሉ መደረጉን፤ በሌላ በኩል በአዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር የሊዝ አፈጻጸም መመሪያ ቁጥር 1/2002

አንቀፅ 34.10 ድንጋጌ መሰረት ለሚደራጁ የንግድ ማህበራት የተወሰነው ቦታ ላይ የነበሩና ይዞታቸው የፈረሰባቸው ነጋዴዎች/ሰዎች/ በማህበራቱ በአባልነት እንዲካተቱ መደረጉን፣ በዚህም መሰረት በተከላከለ ማህበር አባል ከነበሩት 27 ባለአክሲዮኖች በተጨማሪ 54 አዲስ አባላት ባለአክሲዮኖችን ማካተት የግድ መሆኑን፣ የማህበሩ አመራር አካላት የነበሩና አዲስ የሚገቡ አባላት የአክሲዮን ድልድል ምን መሆን እንደአለበት በሚለው ጉዳይ ላይ ከህግ አንጻር ተወያይተውበት የአባላቱን፣ የነበሩ ይዞታ መጠንና የነበሩ ባለአክሲዮኖችን የጎላ አስተዋጽኦ መሰረት በማድረግ ፍትሃዊ የሆነ አጠቃቀም መመዘኛ ተደርጎ ቀድሞ በነበራቸው የይዞታ መጠን/ስፋት/ አክሲዮን ድልድል መከናወኑን፣ በዚህም መሰረት የአንድ አክሲዮን ዋጋ ብር 50,000.00 ሁኖ ትንሽ ይዞታ የነበረው ሰው ዝቅተኛውን አራት አክሲዮን እንዲይዝና ከፍተኛ ይዞታ የነበረው ደግሞ 20 አክሲዮን እንዲይዝ፣ ይዞታ ያልነበራቸው ከላሽን ጨምሮ ባለአክሲዮን የነበሩ ሰዎች ዝቅተኛ የአክሲዮን መጠን እንዲሰጣቸው እንዲሁም በልዩ ሁኔታ ማህበሩ ባልተደራጀበት ወቅት ምንም ክፍያ ሳይሰጣቸው በግል ጥረታቸው ማህበሩን አሁን በሊዝ የያዛቸውን ሶስት ካርታዎች እንዲያገኙ ምክንያት ለሆኑት የተከላከለ ሊቀመንበር በነበራቸው ስድስት አክሲዮን ላይ አራት አክሲዮን እንዲጨመር መደረጉን፣ ይህ ጥናትም ለጠቅላላ ጉባኤ ቀርቦ ጉባኤውም ተስማምቶበት በ30/08/2005 ዓ/ም ማጽደቁን፣ የባለአክሲዮኖቹ ጠቅላላ ጉባኤ በሕግ አግባብ ተጣርቶና ምልዓተ ጉባኤው ተሟልቶ የአክሲዮን ድልድሉን በተመለከተ ውሳኔ ከሰጠ በኋላ ከላሽንም ተስማምተው በቃለ ጉባኤው ላይ ከፈረሙ በኋላ እንደገና የሰረዙት በመሆኑ የ14 ሺር ክፍይ የ20 ሺር ባለቤት ልሆን ይገባል በማለት ያቀረቡት ጥያቄም የሕግም ሆነ የፍሬ ነገር አመክንዮ የሌለው መሆኑን፣ ከላሽ ከአራት አክሲዮን ዋጋ በተጨማሪ ክፍያለሁ ያሉት ብር 100,000.00 ከላሽ እንዳሉት የተከፈለው በ1993 ዓ/ም ሳይሆን በ2002 ዓ/ም ስለመሆኑ፣ ክፍያውን እንዲፈጽሙ ስለመጠየቃቸውም ማስረጃ ያላቀረቡና የደረሰባቸው ጉዳት ባለመኖሩ ከማህበሩ የአክሲዮን ድልድል መርህ አንፃር በብር 300,000.00 ታስቦ አክሲዮን ይደረግልኝ በማለት የቀረበው ክርክር ተቀባይነት የሌለው መሆኑን፣ ከላሽ መስራች ባለአክሲዮን ያለመሆናቸውንና ባለአክሲዮን የሆኑትም የማህበሩ ካፒታል ባደገበት ጊዜ መሆኑን፣ የአንድ ባለአክሲዮን የአክሲዮን ድርሻ የሚረጋገጠው በአክሲዮን ምስክር ወረቀት ወይም በመመስረቻና መተዳደሪያ ደንብ ወይም በማሻሻያው ላይ በተገለፀው የአክሲዮንና የገንዘብ መጠን ነው እንጂ በኩባንያው የባንክ ሂሳብ ገንዘቡን ገቢ በማድረግ ብቻ አክሲዮን የማሳደግ መብት የሌለ መሆኑን፣ ብር 100,000.00 የከፈለቱም ባለአክሲዮን ከሆኑ ከአስር አመት በኋላ ስለመሆኑ፣ የአክሲዮን ድልድል የሚወሰነው በባለአክሲዮኖች ጠቅላላ ጉባኤ እንጂ ከጉባኤው እውቅና ውጪ ባለአክሲዮኖቹ በኩባንያ የባንክ ሂሳብ ገንዘብ ገቢ ስለአደረጉ ብቻ ያለመሆኑንና በዚህ ረገድ መብት ሰጪ የሆነ የንግድ ህግ ድንጋጌ የሌለ መሆኑን፣ በመስከረም ወር 2005 ዓ/ም ሲፈረም በነበረው ቃለ ጉባኤ ላይ ከላሽና ሌሎች አራት ሰዎች ቅሬታ አቅርበው በጥያቄው መሰረት ቀሪ የሆነ ቢሆንም ከዚህ በኋላ ሁለት

ቃለጉባኤዎች በፍርድ ቤት ትዕዛዝና ለአባላቱ በጋዜጣ ጥሪ ተደርጎ በጠቅላላ ጉባኤው በህግ መሰረት የተፈረመ በመሆኑ በ21/02/2005 ተፅፏል የተባለው ደብዳቤ ለክሱ ምንም ፋይዳ የሌለው መሆኑን፤ ተከላኝ ማህበር በፅሁፍ ከአደረገው ጥሪ በተጨማሪ የካቲት 20 ቀን 2005 ዓ/ም በሪፖርተር ጋዜጣ ላይ በድጋሚ ባደረገው የባለአክሲዮኖች ጥሪ ላይ የከላኝ ተወካይ ተገኝተው መፈረማቸውን፤ በስብሰባ ላይም ረቂቅ ቃለጉባኤውና የተሻሻለው የመተዳደሪያ ደንቡና የመመስረቻ ፅሁፍ በንባብ ተሰምቶ ውይይት ከተደረገበት በኋላ በጠቅላላ ጉባኤው የፀደቀና በዚህ መሰረትም የመግባቢያ ሰነድ ሲፈረም ተወካይዎ ተስማምተው የፈረሙ መሆኑን፤ ሆኖም ከፈረሙ በኋላ በድጋሚ የማየው ነገር አለኝ በማለት ፈርማቸውን የሰረዙ ቢሆንም ተወካይዎ ስብሰባውን አውቀው ሰነዱን አይተውና ተስማምተው የፈረሙና ከስርዓት ውጪ ፈርማቸውን በሰረዙበት ሁኔታ ቃለጉባኤውም 94.12% በላይ በሆኑት የማህበሩ ባለአክሲዮኖች የወሰኑትን ውሳኔ የተቃወሙት ከሕግ ውጪ መሆኑን፤ የፈራሚዎች ጉባኤ አሰራርና ሰነዶችን የማየት መብት ከከላኝ ክርክር ጋር አግባብነት የሌለው መሆኑን፤ ከላኝ የአክሲዮን ድልድሉን በተመለከተ የተዘጋጀው ቃለ ጉባኤ አልጸደቀም ይበሉ እንጂ ሰነዱ ሚያዚያ 30 ቀን 2005 ዓ/ም በ94% የማህበሩ አባላት ፀድቆና ተረጋገጠ የተሰጠ በመሆኑ ክሱ ህግን መሰረት ያላደረገ መሆኑን ዘርዘሮ ክሱ ውድቅ ሁኖ በቂ ወጪና ኪሳራ እንዲወሰን ዳኝነት መጠየቁን የሚያሳይ ነው።

ከዚህም በኋላ ማኅበሩ ግንቦት 21 ቀን 2005 ዓ/ም የተጻፈ የተከላኝ ከላኝነት ክስ አቅርቧል። የክሱ ይዘትም፡-ከላኝ ማኅበር በሶስት ሰዎች በ11/02/92 ዓ/ም ከተቋቋመ በኋላ በ15/03/93 ዓ/ም በቁጥር 332/4ለ/93 በተፈረመ ቃለ ጉባኤ ከላኝ ብር 200,000.00 ከፍለው የአራት አክሲዮን ባለቤት የሆኑ መሆኑን፤ በዚህ ቃለ ጉባኤ ላይ የከላኝ ዜግነት ኢትዮጵያዊ በመባሉ ማህበሩ በአከባቢው የንግድ ስራ የነበራቸው መሆኑንና እርሳቸው በግምባር ቀርበው መፈረማቸውን በመገመት ብቻ በአባልነት የተቀበሏቸው መሆኑን፤ ከላኝ በዚህ ፍርድ ቤት ክስ ከማቅረባቸው በፊትም እንደኢትዮጵያዊ ስለሚቆጠሩ ወኪላቸው በየስብሰባው ላይ ሲገኙ መቆየታቸውን፤ ይሁንና ከክሱ በኋላ ተከላኝ ልዩ ልዩ ሰነዶችን በጥንቃቄ ሲመረምር ከላኝና ባለቤታቸው በ08/01/93 ዓ/ም በጻፉት የውክልና መሻሪያ ሰነድ ላይ የግለሰብ ዜግነት ኤርትራዊ መሆኑ መረጋገጡን፤ በተጨማሪም ከላኝ ለወኪላቸው ወ/ሮ ጊዜሽወርቅ ተሰማ ዋሽንግተን ውስጥ ሆነው ውክልና የሰጡት አንድ አንድ ዋሽንግተን ውስጥ ለተመዘገበና ነጋሽ ተስፋዬ በሚባል አዋቃይ ፊት ሆኖ በኋላ ሰነድ ለአሜሪካ ውጭ ጉዳይ በመቀጠልም ዋሽንግተን ለሚገኘው የኢትዮጵያ ውጭ ጉዳይና በሰነዶች ምዝገባና ማረጋገጫ ፅ/ቤት መደረጉ ከላኝ ኢትዮጵያ ያለመሆናቸውን አመላካች የሆነ መሆኑን፤ ለዚህም ምክንያት ዋሽንግተን ያሉ የኢትዮጵያዊዎች ዜጎች የሚዋዋሉት የኢትዮጵያ ኤምባሲ ጋር በመቅረብ ስለመሆኑና ከላኝ የውጪ አገር ዜጋ በመሆናቸው በኢትዮጵያ ውስጥ ባሉ የንግድ ማህበራት ባለአክሲዮን መሆን የሚችሉበት

በኢንቨስትመንት አዋጅና በደንቡ ውስጥ የተመለከቱትን ግዴታዎችን ሲያሟሉ ስለመሆኑ፣ በሌላ በኩል የከላሽ ወኪል ተከላሽ ማህበር ባለአክሲዮኖች ስብስባ ላይ በመገኘት በመስማማት ስምምነት ላይ ከፈረሙና በዚህ መሰረት በሰነዶች ምዝገባ ማረጋገጫ ጽ/ቤት በአባላት የተፈረመውን የማህበሩን ቃለ ጉባኤ የተሻሻለ የመመስረቻ ፅሁፍና የመተዳደሪያ ደንብ ላይ ከፈረሙበት በኋላ ፊርማቸውን መሰረዛቸውን፣ እርሳቸው የተሰረዙ ቃለጉባኤና ማሻሻያዎች አጀንዳ የአክሲዮን ድልድል በማድረግ ማህበሩን ወደ አክሲዮን ማህበርነት የለወጠ መሆኑን፣ ከላሽ ጠቅላላ ጉባኤው በሰጠው ውሳኔ ላይ የማይስማሙ ከሆነ በንግድ ሕጉ መሰረት ከአባልነት የሚሰረዙ መሆኑን፣ ከላሽ በማህበሩ በአክሲዮን መዋጮና በሌላ ጊዜ የከፈሉት አክሲዮን በመሸጥ ተከላሽ የሚከፍላቸው መሆኑን ዘርዘር ከላሽ የውጭ አገር ዜጋ በመሆናቸው የኢንቨስትመንት ህግና ደንቡን ሳያሟሉ በተከላሽ ማህበር ውስጥ ባለአክሲዮን ሊሆኑ አይገባም ተብሎ እንዲወሰን፣ ይህ የሚታለፍ ከሆነም የተከላሽ ማህበር ጠቅላላ ጉባኤ አክሲዮን አደላድሎና አባላት ጨምሮ ማህበሩን ወደ አክሲዮን ማህበርነት የቀየረ ስለሆነና ከላሽም በዚህ ውሳኔ ያልተስማሙ ስለሆነ አክሲዮናቸው ተሽጦ ከማህበሩ ባለአክሲዮንነት እንዲሰናበቱ ይወሰን ዘንድ ዳኝነት ጠይቀዋል።

የስር ከላሽ በስር የተከላሽ ከላሽ በቀረበቸው ክስ መከላከያ መልስ ያቀረቡ ሲሆን በመልሳቸው ላይም ከላሽ ከሌሎች 27 አባላት ጋር በመስራችነት ሲመዘገቡ በአካል መታወቂያቸውን ይዘው በመቅረብ መመዝገባቸውን የተከላሽ ከላሽ ያለመከዳን፣ ይህም በቀረበው የመመስረቻ ጽሑፍና መተዳደሪያ ደንብ ሊታይ የሚችል መሆኑን፣ ተከላሽ ከላሽ የመብት ጥያቄ በማንሳታቸው ምክንያት ለምን ተካን በሚል አስተሳሰብ ጥፋት ለመፈገለግ ሰነድ ማፈላለጉ ከቅን ልቦና የጎደለው አካሄድ መሆኑን፣ አስፈላጊ ከሆነውም ከላሽ ኢትዮጵያዊ ናቸው ወይስ አይደሉም የሚል ጥያቄ ቢነሳ እንኳ ይህን የማጣራት ስልጣን ያለው ተከላሽ ሳይሆን የሚመለከተው ራሱን የቻለ አካል እንጂ ተከላሽ ስልጣን የሌለው መሆኑን፣ ውክልና በኢትዮጵያ ኢምባሲ በኩል ስላልተሰጠ ከላሽ ኤርትራዊ ናቸው በማለት ያቀረቡት ከግምት በመነሳት ስለመሆኑ፣ የሰጡት ውክልና ህጋዊ እስከሆነ ድረስ የዜግነቱ ጉዳይ ተከላሽን የማይመለከተውና ከላሽ ኤርትራዊ ናቸው ቢባል እንኳ በየትኛው ሕግና አዋጅ ኢትዮጵያዊ ያልሆነ ሰው አክሲዮን ለመግዛት አይችልም በሚል እንደተደነገገ ተከላሽ በአግባቡ ጠቅሶ ያቀረበ መሆኑን፣ በወቅቱ የአክሲዮን ድልድሉን የያዘው ቃለ ጉባኤ በተመለከተ ብዙ ሰው ጥያቄ ያነሳና በርካታ ልዩነትና ጭቅጭቅ አስነስቶ እያለ የተቋቋሙትን ሳትፈርሙ ከወጣችሁ ከማህበሩ ትሰረዛላችሁ በማለት በማስፈራራታቸው ብዙ አባላት የፈረሙ መኖራቸውን፣ በዚህ ሁኔታ ከላሽ የመብት ጥያቄ በማንሳታቸው ከማህበሩ እንዲወጡ በሚል የቀረበው ክርክር ተገቢነት የሌለው መሆኑን ዘርዘረው ተከላሽ በተከላሽ ከላሽነት የጠየቁባቸው ነጥቦች ከላሽ ያነሱትን የመብት ጥያቄ ለመቃወም በማሰብ ስለሆነ ፍርድ

ቤቱ ጥያቄዎቹን ውድቅ በማድረግ ተከላሽ ተገዶ መብታችንን እንዲያስከብርልን ሊወሰንልኝ ይገባል በማለት ተከራክረዋል።

ጉዳዩን በመጀመሪያ የተመለከተው ፍርድ ቤትም የግራ ቀኙን ክርክር መርምሮ በቅድሚያ ተከላሽ በተከላሽ ከላሽነት ያቀረበውን ክስ መሰረት አድርጎ የአሁኑ አመልካች ኃላፊነቱ የተወሰነው የግል ማህበር ሁኖ ከተቋቋመ በኋላ ወደ አክሲዮን ማህበርነት መወለጡንና የተደረገውን የአክሲዮን ድልድል የተቃወሙ በመሆኑ እንዲሁም ዜግነታቸው ኤርትራዊና የውጭ አገር ዜጋ በመሆናቸው ከማህበሩ አባልነት ሊወጡ ይገባል በማለት ያቀረበውን ክስ በመመልከት ከላሽ የውጭ አገር ዜጋ/ኤርትራዊ ናቸው ለመደምደም የሚያስችሉ ማስረጃዎች ካለማቅረባቸውም በላይ የውጭ አገር ዜጋ የሆነ ሰው ባለአክሲዮን ከመሆን በግልጽ የሚከለክል ድንጋጌ በኢንቨስትመንት ህጎች አለመመልከቱን፣ የተከላሽ ማህበር ወደ አክሲዮን ማህበር መለወጥና የአክሲዮን ድልድል ባለመስማማት መቃወም ለአባሉ በሕግ የተሰጠው መብት በመሆኑ ይህን ተቃውሞ ያቀረበ የማህበሩ አባል ከማህበሩ በግድ እንዲወጣ የሚደረግበት አግባብ የሌለ መሆኑን እንዲሁም ተጠሪ/የስር ከላሽ) ባቀረቡት ክስ የማህበሩን ወደ አክሲዮን ማህበርነት የመለወጥ ጉዳይ በተመለከተ ተቃውሞ ያላነሱና ዳኝነት ያልጠየቁበት ነጥብ መሆኑን በምክንያትነት ይዞና የን/ህ/ቁጥር 547/3/ ድንጋጌን በዋቢነት ጠቅሶ አመልካች ያቀረበውን ክስ ውድቅ አድርጎአል። በመቀጠል የተጠሪን ክስ በመመርመር አመልካች ያቀረባቸውን የመጀመሪያ ደረጃ መቃወሚያ ነጥቦችን ውድቅ አድርጎ ፍሬ ነገሩን በተመለከተ ደግሞ የማህበሩን መተዳደሪያ ደንብና መመስረቻ ጽሑፍ በመመልከት መርምሮ ማህበሩ በ1992 ዓ/ም ሲመሰረት የነበሩት አባላት ብዛት ሶስት ብቻ እንደነበሩ፣ ማህበሩ የተቋቋመበት መሰረታዊ አላማ የማህበሩ አባላት የንግድ ስራዎችን የሚያከናውንባቸው መደብሮችን በዘመናዊ መልክ ደረጃውን ጠብቀው እንዲደራጁና ለንግድ ስራ የተመቻቹ እንዲሆኑ ለማስቻል መደብሮቹ የሚገኙበትን የቦታ ክልሎች ከመንግስት አስፈቅዶ በሊዝ ለመግዛትና በመረከብ እንዲሁም የሕንጻ ስራ ፈቃድ በማውጣት ለንግድና ለቢሮ አገልግሎት የሚወሉ ህንጻዎች ለመስራት እንደአስፈላጊቱም ለአባላቱ ለማከፋፈል በማሰብ የተቋቋመ ስለመሆኑ በመመስረቻ ጽሑፉ በግልጽ መመልከቱንና አንድ ሰው የማህበሩ አባል የሚሆንበት አግባብም በዚሁ በመተዳደሪያ ደንቡ የተገለፀ መሆኑን፣ በ22/02/1993 ዓ/ም በተደረገው ጠቅላላ ጉባኤም ከላሽና ሌሎች 23 ሰዎች ወደ ማህበሩ ለመግባት አመልክተው እንዲገቡ እንደተወሰነ እንዲሁም ይህን ውሳኔ ተከትሎ የማህበሩ ዋና ገንዘብ እንዲጨምር የማህበሩ የአክሲዮን ዋጋ እና ብዛትም እንዲሁ ከፍ እንዲል የተወሰነና በውሳኔው መሰረትም የአንድ አክሲን ዋጋ ከብር 1000.00 ወደ 50,000.00 ከፍ ያለ እንዲሆን የተወሰነና ከላሽም በወቅቱ በድምሩ 200,000.00 ለማህበሩ በመክፈል የአራት አክሲዮን ባለቤት የሆኑ መሆኑን፣ ከዚህም በኋላም 32 ሰዎች በፍርድ ቤት ክስ በመመሰረት በአመልካች ማህበር አባል እንዲሆኑ

የተወሰነ በመሆኑ የማህበሩ አባላት ቀድሞ ከነበረው 27 አባላት ወደ 59 ክፍ ያለ በመሆኑና ኃ.የተ.የግል ማህበር አባላት ቁጥር ከ50 ሊበልጥ እንደማይገባ በንግድ ሕጉ የተደነገገ በመሆኑ አመልካች ማህበር ከነበረበት ኃ.የተ.የግል ማህበርነት ወደ አክሲዮን ማህበርነት እንዲለወጥ ለመወሰን አዲስ የሆኑትን 32 አባላትን በባለአክሲዮንነት ለመመዝገብ በሚል አጀንዳ በመያዝ የቦርድ አባላትን ብቻ ስብሰባ በመጥራትና ሌሎች ባለአክሲዮኖችን መጥራት አያስፈልግም በሚል የቦርድ አባላቱ ውይይት ካደረጉ በኋላ የፍርድ ቤቱን ውሳኔ ለማስፈጸም አዲስ ወደ ማህበሩ የሚገቡትን አባላት አክሲዮን ድርሻ ማደላደል የሚያስፈልግ በመሆኑ ድርሻቸውን መደልደሉን፣ አዲስ ባለአክሲዮን ለሆኑት አባላት አክሲዮን የመደልደሉ ጉዳይም በቀጥታ የማህበሩን ዋና ገንዘብ እንዲያደግ የሚያስገድድ በመሆኑ ቦርዱ ቀደም ሲል የነበረውን ብር 3,000,000.00 የማህበሩና ዋና ገንዘብ ወደ 10,200,000.00 ክፍ እንዲል በማለት መወሰኑን፣ የማህበሩ አክሲዮን ብዛትም ከ60 ወደ 204 ክፍ እንዲል ተደርጎ ቦርዱ ፍርድ ቤት የሰጠውን ውሳኔ ለመፈፀም ሲል ጠቅላላ ጉባኤው በአጭር ጊዜ ተጠርጥሮ ማህበሩ ወደ አክሲዮን ማህበርነት እንዲለወጥ እንዲወሰን በማለት ውሳኔ መስጠቱን፣ ከዚህ በኋላም በመጋቢት ወር 2005 ዓ/ም የማህበሩን ጠቅላላ ጉባኤ የተሰበሰበና ከማህበሩ አጠቃላይ ዋና ገንዘብ እና የአክሲዮን ብዛት ውስጥ 192 የአክሲዮን ድርሻ ወይም 94.12% ድርሻ ያላቸው ባለአክሲዮኖች በተገኙበት በፍርድ ቤት ውሳኔ መሰረት የአክሲዮን ዝውውር ማድረግ፣ አዲስ ባለአክሲዮኖችን መቀበልና የሚገበቡትን የአክሲዮን ብዛት መወሰን፣ የነባር ባለአክሲዮኖችን የአክሲዮን ድርሻ ማሳደግና በዚህ መብት መጠቀም ያልቻሉትን መብት መጠበቅ፣ ይህን ተከትሎም የማህበሩ ዋና ገንዘብ ማሳደግና በአጠቃላይ የማህበሩን ባለአክሲዮኖችን የአክሲዮን ድልድል መወሰንና ሌሎች ነጥቦች ላይ በመወያየት ውሳኔ ተላልፏል በማለት ቃለ ጉባኤው እንደተዘጋጀ መመልከቱን፣ ከዚህ ጋር በተያያዘም በተጠቃሹ ቃለ ጉባኤ እንደተመለከተው በማህበሩ ጠቅላላ ጉባኤ ውሳኔ መሰረት የባለአክሲዮኖችን የአክሲዮን ድርሻ ድልድል ለማድረግ በዋነኛነት መሰረት የተደረገው ማህበሩ በሚያለማው መሬት ላይ ቀደም ሲል የነበራቸውን የይዘታ መጠንና አባላቱ ለማህበሩ ያደረጉትን አስተዋጽኦ ግምት ውስጥ በማስገባት እንደሆነ መመልከቱን፣ እንዲሁም ነባር አባላት ከነባራች የአክሲዮን ድርሻ ላይ ተጨማሪና የፈለጉትን/አቅማቸው የፈቀደውን/ የአክሲዮን ድርሻ እንዲኖራቸው ባቀረቡት ጥያቄ መሰረት በጉባኤው እየተፈቀደ የልዩነቱን/የተጨማሪ አክሲዮን ዋጋ እንዲከፍሉ በቃለ ጉባኤ መመልከቱ ፣ በዚህም መሰረትም የአክሲዮን ብዛት ቀድሞ ከነበረው 204 አክሲዮኖች ወደ 495 እንዲሁም የማህበሩ ዋና ገንዘብ ቀድሞ ከተመዘገበው ብር10,200,000.00 ወደ 24,750,000.00 እንዲያደግና የአንድ አክሲዮን ዋጋም በብር 50,000.00 በነበረበት እንዲሆን በሚል መወሰኑ መደንገጉን፣ ከዚህ በመቀጠልም በዚህ ተጠቃሹ ቃለ ጉባኤ መጨረሻ ላይ ቀድሞ የነበረው ኃ.የተ.የግል ማህበር ወደ አ/ማህበርነት እንዲለወጥ ለጥር 10 ቀን 2005 ዓ/ም በቁጥር ዋ/መ/5872/4ለ/2005 በተላለፈው ውሳኔ መሰረት የነባር ማህበር መመስረቻ ዕሑፍና

መተዳደሪያ ደንብ ተሻሽሎ መጻፍ ያለበት ስለሆነ በሚል ጠቅላላ ጉባኤ ውሳኔ መሰረት ተሻሽሎ እንዲዘጋጅ የተደረገና የሰነዶች ማረጋገጫና ምዝገባ ዕ/ቤት እንዲቀመጡና አባላት እንዲፈርሙ ተደርጎ 75 ባለአክሲዮኖች የፈረሙ ስለመሆኑ ቃለ ጉባኤው የሚያሳይ መሆኑንና ብር 100,000.00 ተጠሪ ማሰገባታቸው በማስረጃ መረጋገጡን ዘርዘርና ለጉዳዩ አግባብነት አላቸው ያላቸውን የንግድ ህግ ቁጥር 536(1-2)፣ 544(1-3)፣ 547 ለሌሎች አባላት አክሲዮን ቁጥር ለመጨመር መሰረት የሆኑት አባላቱ ቀደም ሲል የነበራቸው የይዘታ ስፋት መጠንና ለማህበሩ መቋቋም ያደረጉት አስተዋጽኦ በመስፈርትነት እንዲያዙ አባላቱ የተስማሙባቸው ስለመሆኑ ተሻሽለው በተዘጋጁት ጽሑፎች ያለመመልከታቸውን ደምድሞ አመልካች ለተጠሪ አስራ አራት አክሲዮን ጨምሮ ሃያ አድርጎ እንዲመዘግባላቸውና ተጠሪም የአስራ አራቱን አክሲዮኖች ዋጋ እንዲከፍሉ ሲል ወስኗል።

በዚህ ውሳኔ የአሁኑ አመልካች ቅር በመሰኘት ይግባኙን ለፌዴራሉ ከፍተኛ ፍርድ ቤት አቅርቦ ፍርድ ቤቱም ግራ ቀኙን ከአከራከረ በኋላ ጉዳዩን መርምሮ ከላሽ ኤርትራዊ መሆናቸው በሰነድ ማስረጃዎች የተረጋገጠ ቢሆንም የውጭ አገር ዜጋ አክሲዮን ገዝቶ በኢንቨስትመንት ላይ እንዳይሳተፍ የሚከለክል ሕግ የለም በማለት የስር ፍርድ ቤት የአሁኑን አመልካች የተከላከለ ከላሽነት ክስ ውድቅ አድርጎ የከላሽ የማህበሩ አባልነት እንዲቀጥል ሲል የሰጠውን የውሳኔ ክፍል ያጸና ሲሆን ከላሽ በማህበሩ ሊኖራቸው የሚገባውን የአክሲዮን ብዛት በተመለከተ ግን አመልካች ማህበር መጋቢት ወር 2005 ዓ/ም የያዘውና በሚያዝያ 30 ቀን 2005 ዓ/ም በፀደቀው ቃለ ጉባኤ የማህበሩ አባላት ቀድሞ የነበራቸው የቦታ ስፋትና ለማህበሩ መመስረት ያደረጉት አስተዋጽኦ ግምት ውስጥ ገብቶ የአክሲዮን ቁጥር እንዲጨምርላቸው የተደረገ አባላት መኖሩን እንደሚያሳይ እና ከላሽ ደግሞ ይዘታ ያልነበራቸውና ለማህበሩም ያደረጉት አስተዋጽኦ የሌለ መሆኑን በማህበሩ ይዘታ ላይ ቦታ ያላቸው አብዛኞቹ ባለአክሲዮኖች የያዙትን የአክሲዮን መጠን በመመልከት ከላሽ ተጨማሪ አራት አክሲዮኖችን በመግዛት በድምሩ በማህበሩ ውስጥ አስር አክሲዮኖች ባለቤት ሲሆኑ ይገባል ሲል የስር ፍርድ ቤትን ውሳኔ አሻሽሎ ወስኗል። በዚህ በተሻሻለው የከፍተኛ ፍርድ ቤት የሥር ከላሽ ቅር በመሰኘት ይግባኛቸውን ለፌዴራሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ቢያቀርቡም በመ/ቁጥር 117601 በ30/02/2008 ዓ/ም ተሰርዞባቸዋል።

ግራ ቀኙ የሰበር አቤቱታቸውን ያቀረቡት ከላይ በተመለከተው አግባብ በይግባኝ ሰሚ ፍርድ ቤቶች የተሰጠውን ውሳኔ በመቃወም ለማስለወጥ ሲሆን በሰ/መ/ቁጥር 118246 የቀረበው አመልካች በሰበር ነው። በዚህም የአመልካች ጠበቃ መስከረም 09 ቀን 2008 ዓ/ም የጻፉት 8(ስምንት) ገፅ የሰበር አቤቱታ በቦታች ፍርድ ቤቶች ውሳኔ ላይ መሰረታዊ የሕግ ስህተት ተፈጽሞአል የሚሉባቸውን ምክንያቶች ዘርዘረው አቅርቦዋል። የሰበር አቤቱታ መሰረታዊ ይዘቱም የሥር ከላሽ ኢትዮጵያዊ ዜግነት ሳይኖራቸውና በአዋጅ ቁጥር 769/2004 አንቀጽ

12(1(ሀ)፣ 2(6) እና 38 ድንጋጌዎች አግባብ በኢትዮጵያ ውስጥ ባለ ኢንቨስትመንት መሳተፍ የሚችሉ ስለመሆኑ ሳይረጋገጥ የውጪ አገር የሆነ የሰው አክሲዮን ለመግዛት የሚከለክል ሕግ የለም በማለት መወሰኑ ያላግባብ መሆኑንና ተጠሪ እንዲሻርላቸው የጠየቁት በ30/08/2005 ዓ/ም በ94.12% ባለአክሲዮኖች የተደረገውን የማህበሩን ጠቅላላ ጉባኤ ውሳኔ በመሆኑ በተወካዮቸው በስብሰባው ላይ ተገኝተው ከፈረሙ በኋላ ፊርማቸውን ስለሰርዙ ብቻ የጉባኤው ውሳኔ ተቀባይነት እንደሌለው ተደርጎ የሥር ፍርድ ቤት ወስኖ ይግባኝ ሰሚው ፍርድ ቤት በመርህ ደረጃ በ30/08/2005 ዓ/ም በተደረገው ጠቅላላ ጉባኤ የተደረገውን የአክሲዮን ድልድሉን ከተቀበለ በኋላ የጉባኤውን ውሳኔ ለውጦ የሥር ከሳሽ በድምሩ አስር አክሲዮን እንዲኖራቸው በማለት የሠጠው ውሳኔ በሕጉ ለጠቅላላ ጉባኤ የተሰጠውን ስልጣን ያሳገናዘበ የሚል እና በእነዚህ ምክንያቶች የበታች ፍርድ ቤቶች ውሳኔ ተሽሮ ዳኝነት እንዲሰጥ መጠየቃቸውን የሚያሳይ ነው። አቤቱታው ተመርምሮም አመልካች የተጠሪን ዜግነት መሰረት በማድረግ ያቀረበው የተከሳሽ ከሳሽነት ክስ በስር ፍርድ ቤት ውድቅ የመደረጉን አግባብነት ለማጣራት ተብሎ ጉዳዩ ለዚህ ችሎት እንዲቀርብ የተደረገ ሲሆን የሥር ከሳሽ ሕጋዊ ወራሾች ቀርበው ግራ ቀኙ በዕሁፍ እንዲከራከሩ ተደርጓል።

በሰ/መ/ቁጥር 120709 የቀረበው የተጠሪዎች የሰበር አቤቱታ ሲሆን የተጠሪዎች ጠበቃ ህዳር 30 ቀን 2008 ዓ/ም 3 (ሦስት) ገጽ የሰበር አቤቱታ በታች ፍርድ ቤቶች በተሰጠው ውሳኔ መሰረታዊ የሆነ የሕግ ስህተት ተፈጽሟል የሚሉባቸውን ምክንያቶችን ዘርዘረው አቅርቦዋል። ይዘቱም ባጭሩ፡- የፌዴራሉ ከፍተኛ ፍርድ ቤት የንግድ ሕገ ኮሚቴንግገው ውጪ የስር ከሳሽን አክሲዮን በቀድሞትነት የመግዛት መብት በመተው አስር አክሲዮኖችን ብቻ እንዲገዙ በማለት የሰጠው ውሳኔ ሕጋዊ ባለመሆኑ ተለውጦ የሥር ፍርድ ቤት የተጠሪዎች እናት ሃያ አክሲዮን ባለቤት ሊሆኑ ይገባል በማለት የሰጠው ውሳኔ እንዲፀናላቸው ዳኝነት መጠየቃቸውን የሚያሳይ ነው። አቤቱታው ተመርምሮም በመ/ቁጥር 185768 በተሰጠው ውሳኔ መሰራት ባለአክሲዮኖች ያሏቸው መብትና ጥቅም እንዲያገኙ ውሳኔ የተሰጠበት ሆኖ ሳላ ከሌሎች ባለአክሲዮኖች ባነሰ የአስር አክሲዮን ድርሻ ብቻ ሊኖራቸው ይገባል የመባሉን አግባብነት ለመመርመር ሲባል ጉዳዩ በዚህ ችሎት እንዲታይ የተደረገ ሲሆን ተጠሪ የሆነው የስር ተከሳሽም ቀርቦ ግራ ቀኙ በዕሁፍ እንዲከራከሩ ተደርጎአል። እንዲሁም የስር ፍርድ ቤት መዝገብም እንዲመጣ ተደርጎ የግራ ቀኙ ክርክርና በጉዳዩ ላይ የቀረቡት ማስረጃዎች ይዘት ታይቷል።

የጉዳዩ አመጣጥ አጠር አጠር ባለመልኩ ከላይ የተገለፀው ሲሆን ይህ ችሎትም የግራ ቀኙን ክርክር ለሰበር አቤቱታው መነሻ ከሆነው አስር ፍርድ ቤቶች ውሳኔ እና አግባብነት ካላቸው ድንጋጌዎች ጋር በማገናዘብ ጉዳዩን ሁለቱም መዝገቦች ያስቀርባል ሲባሉ ከተያዙት ጭብጦች አንጻር በሚከተለው መልኩ መርምሮታል። እንደመረመርነውም የዚህን ችሎት ምላሽ የሚያስፈልጋቸው አበይት ነጥቦች፡-

1. የሥር ከሳሽ ኤትርትራዊ/የውጭ አገር/ዜጋ ናቸው ተብሎ ድምዳሜ በተያዘበት አግባብ በአክሲዩን የማህበር አባል ሁነው መቀጠል ይችላሉ ተብሎ በመወሰን የተፈጸመ መሰረታዊ የሆነ የሕግ ስህተት አለ? ወይም የለም?፤
2. የስር ከሳሽ በአመልካች ማህበር ሊኖራቸው የሚገባው የአክሲዩን ብዛት አስር ነው ተብሎ የተወሰነው በሕጉ አግባብ ነው? ወይስ አይደለም? የሚሉት ሁነው ተገኝተዋል።

የመጀመሪያውን ጭብጥ በተመለከተ፡- አመልካች የሰበር አቤቱታውን ባቀረበበት የሰበር መዝገብ ቁጥር 118246 በመሰረታዊ ጭብጥነት የተያዘውና በዚህ ችሎት እንዲታይ የተደረገው ነጥብ የሥር ተከሳሽ የስር ከሳሽን ዜግነት መሰረት በማድረግ ያቀረበው የተከሳሽ ከሳሽነት ክስ የስር ፍርድ ቤት ውድቅ የማድረጉን አግባብነት የሚመለከት ነው። የስር ፍርድ ቤት የግራ ቀኝን ክርክርና ማስረጃ ሰምቶ የሥር ከሳሽ የውጭ አገር ዜጋ ስለመሆናቸው በቂ ማስረጃ አልቀረም በማለት የያዘውን ድምዳሜ በዚህ ረገድ ተመሳሳይ ሥልጣን ያለው የፌዴራሉ ከፍተኛ ፍርድ ቤት በጉዳዩ ላይ የቀረቡትን ማስረጃዎችን በመመዘን የስር ከሳሽን የውጭ አገር ዜጋ መሆናቸውን ድምዳሜ ይዞአል። በመሆኑም የስር ከሳሽ የውጭ አገር ዜጋ መሆናቸው በክርክሩ ሂደት የተረጋገጠ ሲሆን ከዚህ ጋር ተያይዞ የተነሳው የሕግ ጥያቄ የውጭ አገር መሆኑ የተረጋገጠበት ሰው በኢትዮጵያ ውስጥ በሚካሄደው ኢንቨስትመንት አክሲዩን ገዝቶ በንግድ ሕጉ አግባብ በሚቋቋመው ማህበር አባል መሆን የሚችል መሆን ያለመሆኑን የሚመለከት ነው።

የስር ከሳሽ በዚህ ረገድ በግልጽ ጠቅሶ የሚከራከረው በአዋጅ ቁጥር 769/2004 አንቀጽ 12(1ሀ)፣ 2(6) እና 38 ድንጋጌዎችን በመጥቀስ ነው። ተጠቃሹ አዋጅ መስከረም 7 ቀን 2005 ዓ/ም ጀምሮ የጸና ሲሆን በአዋጁ አንቀጽ 12(1ሀ)ድንጋጌ ሲታይ የውጭ ባለሀብቶች የኢንቨስትመንት ፈቃድ የሚያስፈልጋቸው ስለመሆኑ የሚገለጽ ሲሆን አንቀጽ 2(6) ደግሞ የውጭ ባለሀብት ማለት የውጭ ካፒፖል ወደኢትዮጵያ በማስገባት ኢንቨስት ያደረገ የውጭ አገር ዜጋ ወይም ሙሉ ለሙሉ በውጭ አገር ዜጋ ባለቤትነት የተያዘ ድርጅት ወይም ከሀገር ውስጥ ባለሀብት ጋር በቅንጅት ኢትዮጵያ ውስጥ በተቋቋመ ድርጅት ኢንቨስት ያደረገ የውጭ አገር ዜጋ ወይም ድርጅት ሲሆን እንደውጭ ባለሀብት መቀጠር ፈለገ መደበኛ ነዋሪነቱ በውጭ አገር የሆነ ኢትዮጵያዊን ይጨምራል በሚል የተቀመጠ ነው። እንዲሁም የአዋጁ አንቀጽ 38 ሲታይም ማንኛውም ባለሀብት የአገሪቱን ሕጎች የማክበር ግዴታ ያለበት መሆኑን የሚደነግግ መሆኑን ተመልክተናል። አዋጁ በአንቀጽ 6 ስር ለመንግስት የተከለሉ ወይም ከመንግስት ጋር በቅንጅት የሚሰሩ የሥራ መስኮች የሚዘርዘር ሲሆን ለአገር ባለሀብቶችና ለውጪ አገር ዜጎች የተከለሉ የስራ መስኮችን ደግሞ የሚኒስትሮች ምክር ቤት በሚያወጣው ደንብ መሰረት ሊወሰን እንደሚችል በአንቀጽ 7 እና 8 ድንጋጌዎች ስር አስፍሮአል። በዚህ መሰረት በደንብ ቁጥር 270/2005 አንቀጽ

3 ስር ለሀገር ውስጥ ባለሃብቶች የተከለሉ የስራ መስኮች ተዘርዝረው የወጡ ሲሆን በእነዚህ ዝርዝሮች ውስጥ አክሲዮንን በመግዛት ለንግድ ስራ ምቹ የሆነ ህንፃ በማሰራት የሥራ መስክ ለአገር ውስጥ ባለሃብቶች ብቻ የተከለሉ ስለመሆኑ የተጠቃሹ ደንብ ዝርዝር አያሳይም። በመሆኑም የስር ከላሽ የአክሲዮን አባል የሆኑት በሕጉ ለአገር ውስጥ ባለሃብቶች ወይም በመንግስት በተከለሉ የስራ መስኮች ስር ባልተሸፈነው የስራ መስክ መሆኑን ተገንዝበናል።

የስር ተከላሽ በዚህ ረገድ አጥብቆ የሚከራከረው የሥራ መስክ ለአገር ውስጥ ባለሃብቶች ብቻ የተከለለ ነው በሚል ሳይሆን የውጭ አገር ዜጋ በኢንቨስትመንት ላይ ለመሳተፍ በአዋጅ ቁጥር 769/2004 አንቀጽ 12(1(ሀ) ድንጋጌ መሰረት የኢንቨስትመንት ፈቃድ ሊኖራቸው ይገባል በሚል ነው። በእርግጥ ይህ ድንጋጌ በአዋጁ አንቀጽ 38 አግባብ ሊከበር የሚገባው መሆኑ ይታመናል። ነገር ግን የሥር ከላሽ በስር ተከላሽ ማህበር አባል የሆኑት በ1993 ዓ/ም ሲሆን አዋጅ ቁጥር 769/2004 ስራ ላይ የዋለው ደግሞ መስከረም 07 ቀን 2005 ዓ/ም ሁኖ የሥር ተከላሽ በዚህ ረገድ ያቀረበውን ክርክር ያነሳው በ29/08/2005 ዓ/ም ክስ ከቀረበበት በኋላ መሆኑን የክርክሩ ሂደት ያሳያል። በመሆኑም አዋጅ ቁጥር 769/2004 ስራ ላይ ከመዋሉ በፊት የሥር ከላሽ የማህበሩ አባል ከሆኑ ሕጉ የሚፈቅደውን ቅድመ ሁኔታዎች ሕጉ ከወጣ በኋላም ቢሆን እንዲያሟሉ አዋጅ ቁጥር 769/2004 እና ይህንኑ ተከትለው የወጡትን ደንቦች እንዲያስፈጽም ስልጣን የተሰጠው አካል ተገቢውን የሚያደርግ ከመሆኑ በቀር የሥር ተከላሽ የስር ከላሽ የኢንቨስትመንት ፈቃድ ባለመያዛቸው ብቻ አዋጁ ከመውጣቱ በፊት ያገኙትን መብት ቀሪ እንዲሆን ክርክር የሚያቀርብበትና ዳኝነት የሚጠይቅበትን አግባብ አላገኘንም። በመሆኑም በሰ/መ/ቁጥር 118246 አመልካች የሆነው የዲሞ ተራ ህንጻ ስራ አክሲዮን ማህበር የሥር ከላሽ የነበሩት ወ/ሮ አብረኸት ሀብተእዝጊ ተማኑ የውጭ አገር ዜጋ ስለሆኑና የኢንቨስትመንት ፈቃድ የሌላቸው በመሆኑ በማህበሩ አባል ሁነው ሊቀጥሉ አይችሉም በማለት የሚቀርበው ክርክር ለክርክሩ መሰረት ያደረጋቸው ሕጎች የወጡበትን ጊዜ እና አከራካሪው የማህበር አባልነት የተመሰረተበትን ጊዜ መሰረት ያላደረገ ከመሆኑም በላይ ሕጉ ከመውጣቱ በፊት በሕጉ ባልተከለከሉ የሥራ መስኮች ላይ ተሰማርቶ የተገኘ የውጪ ባለሃብት ሕጎቹ ከወጡ በኋላ የኢንቨስትመንት ፈቃድ ያላያያዘ ከሆነ ከማህበሩ አባልነት እንዲሰረዝ ማህበሩ ወይም የማህበሩ አባላት ዳኝነት ሊጠይቁ የሚችሉበትን አግባብ በህግ አውጪው ያለመቀመጡን ሁሉ ያላገናዘበ ሁኖ ስለአገኘው በዚህ ረገድ የቀረበውን የሰበር አቤቱታ ባለመቀበል በዚህ ረገድ የተሰጠው የቦታች ፍርድ ቤቶች መሰረታዊ የሆነ የሕግ ስህተት የሌለበት ሁኖ አግኝተናል።

ሁለተኛውን ጭብጥ በተመለከተ፡- የሥር ከላሽ ለክሱ ዳኝነት የጠየቁት ተጨማሪ 14 አክሲዮኖችን እንዲገዙ እንዲወሰንላቸው ሲሆን በ1993 ዓ/ም የማህበሩ አባል ሁነው ብር 200,000.00 ከፍለው የአራት አክሲዮን ባለቤት ከመሆናቸውም በላይ ብር 100,000.00 ገቢ አድርገውም የተጨማሪ ሁለት አክሲዮኖች ባለቤት መሆናቸው በታች ፍርድ ቤቶች ፍሬ ነገሩ

ተጣርቶና ማስረጃው ተመዝኖ ድምዳሜ የተያዘበት ጉዳይ ነው። አመልካች የማህበሩ መስራች አባላት ቁጥር በ1992 ዓ/ም ሶስት የነበረ መሆኑን፣ በ1993 ዓ/ም ደግሞ 27 ደርሶ በፍርድ ቤት ውሳኔና በአስተዳደሩ አካሉ ውሳኔ መነሻ ከሕጉ ጋር ለማጣጣም ሲባል ኃላፊነቱ ከተወሰነው የግል ማህበር ወደ አክሲዮን ማህበርነት ሲለወጥ የማህበሩ አባላት ቁጥርና የማህበሩ ካፒታል ከጊዜ ወደ ጊዜ እየተለወጠ መጥቶ የአባላቱ ቁጥር 81 ሲደርስ መጋቢት 2005 ዓ/ም በተያዘውና ሚያዝያ 30 ቀን 2005 ዓ/ም በጸደቀው ቃለ ጉባኤ መነሻ የአክሲዮን ድልድል መደረጉን፣ በዚህም መሰረት የሥር ተከላሽ ማህበር የማህበሩን ዋና ገንዘብ ለመጨመር በመወሰን ይህንኑ ለማሳካት ለነባር አባላት የአክሲዮን ማሳደግ እርምጃ መውሰዱን፣ በዚህም 5 አባላት እያንዳንዳቸው ከነበራቸው አንድ አክሲዮን ወደ 8 አክሲዮኖች፣ 3 አባላት እያንዳንዳቸው ከነበራቸው ሁለት አክሲዮኖች ወደ አስር አክሲዮኖች፣ ሁለት አባላት እያንዳንዳቸው ከነበራቸው ሁለት አክሲዮኖች ወደ ስምንት አክሲዮኖች እንዲሁም አንድ አባል ከነበረው ሶስት አክሲዮኖች ወደ 20 አክሲዮን እንዲሁም አንድ አባል ከነበረው አራት አክሲዮን ወደ 20 አክሲዮኖች እንዲያደጉ የተወሰነ መሆኑን ተጠቃሹ ቃለ ጉባኤ የሚያሳይ መሆኑን በሰነድ ማስረጃዎች የተረጋገጡ ነጥቦች መሆናቸውን ከይግባኝ ሰሚው ፍርድ የውሳኔ ግልባጭና እና ከስር ፍርድ ቤት ዋና መዘገብ ተመልክተናል። ይህ ድልድል ህንጻው በነበረው ቦታ ላይ የነበራቸውን የይዘታ መጠንና ለማህበሩ መቋቋም የነበራቸውን አስተዋጽኦ መሰረት አድርጎ የተደረገ መሆኑንና በጠቅላላ ጉባኤውም ተቀባይነት ያገኘ መሆኑን የሥር ተከላሽ ገልጾ የሚከራክር ሲሆን የሥር ከሳሽ ግን እነዚህ መስፈርቶች ሕጋዊ አይደሉም፣ በቃለ ጉባኤውም በተጽእኖ ፈርመው ቆይተው ፊርማቸውን የሰረዙ በመሆኑ ሲገደዱበት የማይገባ መሆኑን በመጥቀስ የሚከራክሩ መሆኑን ክርክሩ ሂደት ተገንዝበናል።

እንግዲህ የሥር ከሳሽ መጋቢት ወር 2005 ዓ/ም የተያዘውንና ሚያዝያ 30 ቀን 2005 ዓ/ም 94.12% የሆነ የአክሲዮን ድርሻ ባላቸው አባላት በተደረገው የጠቅላላ ጉባኤ የተሰጠው የተደለደለውን የአክሲዮን የሕግ መሰረት በሌላቸው መስፈርቶች የተደረጉ ከመሆናቸውም በላይ መብቱን የጎዳ ውሳኔ ነው በማለት የሚከራክሩ ቢሆንም የጠቅላላ ጉባኤው የጠራውን አካል ስልጣን፣ በጠቅላላ ጉባኤ አካሄድ ማለትም በምልዓተ ጉባኤውና ውሳኔው በአብላጫ ስለመሰጠቱ ላይ፣ በጉባኤው ቃለ ጉባኤ አጻጻፍ ላይ በግልጽ ያቀረቡት ክርክር የሌለ መሆኑን የክርክሩ ሂደት የሚያሳይ መሆኑን ተረድተናል። አንድ የባለአክሲዮኖቹ ጉባኤ በሕጉ ጥበቃ የሚያገኘው በሕጉ የተመለከቱት ሁኔታዎች ሲሟሉ ስለመሆኑ ከን/ሕ/ቁጥር 416(1) ድንጋጌ ይዘትና መንፈስ የምንረዳው ጉዳይ ነው። ይህ ድንጋጌ ሕግን፣ መመስረቻ ፅሁፍንና መተዳደሪያ ደንብን በመከተል የተደረገ የጉባኤው ውሳኔዎች በጉባኤው ያልተገኙትን ወይም በሃሳብ ያልተሰማሙትን (ማህበርተኞች) ሁሉ ያስገድዳል በሚል በኃይል ቃል አስቀምጧል።

ወደ ተያዘው ጉዳይ ስንመጣም አከራካሪውን የአክሲዮን ድልድል ያደረገው ጠቅላላ ጉባኤ ሕግን፣ መመስረቻ ጽሁፍንና መተዳደሪያ ደንብን ባለመከተል የተደረገ ነው ለማለት የሚያስችሉ

ፍሬ ነገሮች የሌሉ መሆኑን ከማህበሩ አመሰራረት መነሻና አብዛኞቹ አባላት ወደ ማህበሩ እንዲገቡ የተደረጉት ሕንጻው በሚሰራው ቦታ ላይ ነባር ባለይዞታዎች በመሆናቸው ምክንያት ስለመሆኑ ክርክር ሂደት ተገንዝበናል። የሥር ከሳሽ የማህበሩ መተዳደሪያ ደንብ ለማህበሩ ጠቅላላ ጉባኤ የነባር ባለይዞታነትና የልዩ አስተዋጽኦ መስፈርቶችን መሰረት አድርጎ አክሲዮን መደልደል አይችልም በማለት ክርክር ያቀረቡ ቢሆንም ለጉዳዩ ተፈጻሚነት ያለው የማህበሩ መተዳደሪያ ደንብ አንቀጽ 13.2.1 ግን የማህበሩ ጠቅላላ ጉባኤ ማናቸውንም አይነት የማህበሩን ፖሊሲ ጉዳዮች ላይ እንደሚወሰን፣ በደንቡ አንቀጽ 13.2.4 ደግሞ የማህበሩ ጠቅላላ ጉባኤ ለማህበሩ ዘላቂ የካፒታል እድገት ተጨማሪ የአክሲዮን መዋጮ መጠን እንደሚወሰን የተደነገገ ከመሆኑም በላይ ይህ የደንቡ ድንጋጌ ከን/ሕ/ቁጥር 536(2) ድንጋጌ ጋር ተዳምሮ ሲታይ የማህበሩ ጠቅላላ ጉባኤ ለአክሲዮን መነሻ የሆነውን ተጨማሪ አክሲዮን መወሰኑ ሕጋዊ የማይሆንበት ምክንያት የለም። ጠቅላላ ጉባኤው በማናቸውም አይነት የማህበሩ ፖሊሲ ጉዳዮች ላይ እንደሚወሰን በመተዳደሪያ ድንቡ የተቀመጠው ድንጋጌ በይዘቱ ሰፊ መሆኑን ለመረዳት የማይቻል ሲሆን አሁን ለክርክር መነሻ የሆነውን የአክሲዮን ድልድል መስፈርቶችን መሰረት አድርጎ አክሲዮን እስከመደልደል የሚያደርስ ውሳኔ ማሳለፍን ሊያካትት የማይችልበት የሕግ አግባብ የለም። አከራካሪ መስፈርቶች አብላጫ ድምጽ ባላቸው የማህበሩ አባላት ተቀባይነት ያገኙ ሲሆን አብዛኞቹ የማህበሩ አባላትም ከመነሻው ከነበራቸው የአክሲዮን ብዛት በተወሰነ መልኩ የተጨመረላቸው ከመሆኑ ውጪ ሁሉም እንደአመልካች የዳኝነት ጥያቄ ሃያ አክሲዮን እንዲኖራቸው የተደረጉ ያለመሆኑን በጉዳዩ ላይ የቀረቡት ማስረጃዎች ያሳያሉ።

የሥር ከሳሽ የማህበሩ መስራች አባል ሳይሆኑ በ1993 ዓ/ም አባል የሆኑና ህንጻው በሚገነባበት ቦታ ላይ ይዞታ የሌላቸው፣ በማህበሩ ምስረታ ላይም የተለየ አስተዋጽኦ ያላደረጉ መሆኑ የበታች ፍርድ ቤቶች በፍሬ ነገር ደረጃ ያረጋገጧቸው ነጥቦች ናቸው። እነዚህ መሰፍርቶችን መሰረት አድርጎ የአክሲዮን ድልድል ማድረግ እንዲቻል አብዛኞቹ የማህበሩ አባላት ፍላጎት ስለመሆኑ በጠቅላላ ጉባኤ ላይ ውሳኔ ላይ የተገኙት የአባላት ቁጥር ገላጭ ነው። በመሆኑም የሥር ከሳሽ በፌዴራሉ መጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት በመ/ቁጥር 185768 በተሰጠው ውሳኔ መሰረት መስራች ባለአክሲዮኖች ያሏቸው መብትና ጥቅም እንዲያገኙ ውሳኔ በተሰጠበት አግባብ ከሌሎች ባለአክሲዮኖች ባነሰ የአስር አክሲዮን ድርሻ ብቻ ሊኖራቸው ይገባል ተብሎ ውሳኔ መሰጠቱን በዚህ ሰበር ደረጃ ማንሳታቸውና አጣሪ ችሎቱም በዚህ ረገድ ጭብጥ ለይቶ መያዙ በሰር ፍርድ ቤት ያልነበረን የክርክር ነጥብ መሰረት ያደረገና በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁጥር 32((1) ድንጋጌ መሰረት ተቀባይነት ሊሰጠው የማይገባ ከመሆኑም በላይ የሥር ከሳሽ በፌዴራሉ መጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት በመ/ቁጥር 185768 ተከራካሪ ከነበሩትና ይህ መብት ከተጠበቀላቸው ሰዎች መካከል ያልሆኑና በ1992 ዓ/ም ማህበሩ ሲመሰረት ወይም ከዚህ በኋላ ወደ አክሲዮንነት ሲለወጥም በመስራች አባልነት የሚታወቁ ስለመሆኑ የሚያሳይ ማስረጃ በሰር ፍርድ ቤቶች

ያልቀረበ፣ በመስራችነት ደግሞ የአክሲዮን ቁጥር ክፍ እንዲል ተብሎ በጠቅላላ ጉባኤም የተወሰነ ባለመሆኑ በዚህ ረገድ የቀረበውን ክርክር የምንቀበልበትን የሕግ አግባብ አላገኘንም።

የሥር ከሳሽ በማህበሩ አባልነታቸው በእኩልነት መርህ መስተናገድ ያለባቸው ስለመሆኑ በንግድ ሕግ ስር ያሉትን ድንጋጌዎች በማየት የምንገነዘበው ጉዳይ ነው። በተያዘው ጉዳይ ግን የስር ከሳሾች በእኩልነት መርህ የመስተናገድ አግባብ ተጥሷል ለማለት የሚቻልበትን ህጋዊ ምክንያት አላገኘንም። ምክንያቱም በአከራካሪው ጠቅላላ ጉባኤ ውሳኔ መሰረት አክሲዮን የመግዛት የመጨመር መብት የተጠበቀላቸው የማህበሩ አባላት አብዛኞቹ አመልካች የሚጠይቁትን ያህል አክሲዮን እንዲኖራቸው ያልተደረጉ ሲሆን ሁለት አባላት በተለይ መልኩ አክሲዮኖቹ ሃያ እንዲሆን የተደረገው በቦታው ላይ የነበራቸው የቦታ ስፋትና በማህበሩ ምስረታ ላይ የነበራቸው ተሳትፎ ታይቶ ነውና። ይግባኝ ሰሚው ፍርድ ቤት በሰጠው ውሳኔም የስር ከሳሽ ሕንጻው በተገነባበት ቦታ ላይ ነባር ይዞታ ያልነበራቸው ከመሆኑም በላይ ለማህበሩ ምስረታ ያደረጉት አስተዋጽኦ ያልነበራቸው ቢሆንም ተመሳሳይ ሁኔታ ውስጥ የነበሩ የማህበሩ አባላት ከተደረገላቸው የአክሲዮን ጭማሪ አንጻር በማየት የአክሲዮን ቁጥሩ ወደ አስር ክፍ እንዲል መወሰኑም የስር ከሳሽን በእኩል የመስተናገድ መብታቸውን ያስከበረ ነው ከሚባል በስተቀር የሕግ መሰረት የለውም ለማለት የሚቻል ሁኖ አልተገኘም።

ሲጠቃለልም ይግባኝ ሰሚው ፍርድ ቤት የግራ ቀኝን ክርክርና ማስረጃ በመመርመር እና የማህበሩ አባላት አክሲዮኖቻቸውን እንዲጨምሩ ከተደረገበት አግባብ አይቶ ለስር ከሳሽ ተጨማሪ አራት አክሲዮኖችን በመግዛት በማህበሩ አባላትነት እንዲቀጥሉ ሲል የሰጠው ውሳኔ መሰረታዊ የሆነ የሕግ ስህተት ያለበት ነው ለማለት የሚቻል ሁኖ ስላልተገኘ ተከታይን ወስናል።

ው ሳ ኔ

1. የሥር ተከሳሽን በተመለከተ በፌዴራሉ ክፍተኛ ፍርድ ቤት በፍ/ይ/መ/ቁጥር 140942 በ23/10/2007 ዓ/ም የተሰጠው ውሳኔ፣ የስር ከሳሽን ደግሞ በፌዴራሉ ክፍተኛ ፍርድ ቤት በመ/ቁጥር 140942 በ23/10/2007 ዓ/ም ተሰጥቶ በፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት ይግባኝ ሰሚ ችሎት በመ/ቁጥር 117601 በ30/02/2008 ዓ/ም በትዕዛዝ የጸናው ውሳኔ በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁጥር 348(1) መሰረት ፀንቷል።
2. በዚህ ችሎት ለተደረገው ክርክር የወጣውን ወጪና ኪሳራ የየራሳቸውን ይቻሉ ብለናል።

መዝገቡ ተዘግቶአል፤ ወደ መዝገብ ቤት ይመለስ ብለናል።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት

ብ/ይ